

Културата мора внимателно да се крои за да не биде унакажана

Огромна ножица на која пишува „Уа, шнајдери“, е поставена утрово на булеварот „Партизански одреди“ во Скопје. Станува збор за герила-акција, поттикната од распределбата на пари за годишната програма во културата.

„Двапати мери, еднаш сечи. Културата мора внимателно да се крои за да не биде после унакажана, монтирана, лепена и сечена. Културата не може и не смее да биде монета за поткусурување и пеглање на партиските интереси, политикантите и апетитите на поединците. Културата е жива метрија и не смее да биде умртвувана заради повисоки интереси.

Недозволиво е организации стари 10 дена да имаат предност над културното наследство старо 10 века. Сите присутни во националната стратегија за култура треба да се пресликуваат во годишните програми, а не да се изоставаат на страна“, пишува на таблата.

**„Скопскиот џез фестивал “ ,
„Оф фест“ и „Здраво млади“
поднеле непотполна**

документација

Комисијата за фолклор, музичко-сценска дејност при Министерството за култура од сите разгледани одбиени проекти ја одобри апликацијата само на фестивалот „Златно славејче“.

„Скопскиот џез фестивал“, „0ф фест“ и „Здраво млади“ остануваат без средства од министерството, бидејќи е констатирана непотполна документација. Доколку министерот за култура одлучи да се почека на дополнување на документите, нивните апликации повторно ќе бидат разгледани.

Комисијата за драмска дејност ќе чека да заврши средбата на претставниците на одбиените театри и центри за култура со премиерот Заев, по што се надеваат на заедничко решение за сите.

Што се однесува до Комисијата, констатирале како и претходно, дека се одбиени заради непотполна документација. Ќе ги почекаат да достават документи, ако така одлучи министерот Асаф Адеми, па ќе одлучуваат дополнително. А за незадоволните 10 театри и центри за култура, кои очекуваат средба со премиерот Заев, од Комисијата за драмска дејност рекоа дека се отворени да најдат заеднички решенија. Односно, остануваат на нивниот став дека нивната работа е завршена.

Истото се однесува и на Комисијата за визуелни уметности, архитектура и дизајн кои нема да прифатат нови апликанти, ниту да ја повлечат одлуката.

Буџетот со кој располагаат трите комисии изнесува околу четири милиони евра. Претходно, по бурните реакции на јавноста, министерот Адеми [изјави дека ќе ги реши пропустите](#) со транспарентно и отчетно работење, како и дека сите одлуки за одбиени апликации, ќе бидат поништени и повторно разгледани и доколку се утврдат недоследности, листата на поддржани проекти ќе биде дополнета.

Листата се дополни само со еден од оштетените апликанти. Вчера, по реакциите во јавноста дека Министерството за култура работи нетранспарентно, излезе соопштение на министерството во кое се вели дека медиумите биле поканети да присуствуваат и да ја следат работата на комисиите.

„Дел од медиумите пренесоа изјави од учесници на конкурсот, без самите апликанти да ги добијат решенијата од Министерството за култура со образложенијата зошто се одбиени. Во однос на исказите на некои апликанти, учесници на конкурсот за меѓународна дејност и наводните превиди на комисијата при евидентирањето на некои материјали (како покана за учество на апликантот), ве известуваме дека Комисијата за меѓународна дејност сè уште не е почната со работа и со разгледување на одбиените проекти. Медиумите, иако имаа можност да го следат целиот процес на работа на стручните комисии, не го сторија тоа, туку испратија прашања до Министерството за култура, а некои не ги објавија одговорите“, соопштија од министерството.

Б. Јордановска

Македонскиот филм „Господ постои, името ѝ е Петрунија“ на Берлинале

Македонскиот филм „Господ постои, името ѝ е Петрунија“, во режија на Теона Стругар Митевска, денеска ќе ја има својата светска премиера на 69. издание на Берлинскиот филмски фестивал. Филмот е во трка за главната награда „Златна мечка“.

Дејството на филмот се одвива во Штип каде што на Водици девојката Петрунија ќе го фати крстот. Нејзините конкуренти се бесни – како се осмелува жена да учествува во нивниот ритуал? Настанува општ хаос, но Петрунија опстојува на своето. Таа го освои својот крст и нема да се откаже.

За време на фестивалот се закажани вкупно осум проекции на македонскиот филм.

Во Берлин ќе присуствува и актерската екипа сочинета од Зорица Нушева, Симеон Мони Дамевски, Суад Беговски, Стефан Вујисиќ, Виолета Шапковска, Џевдет Јашари и Бајруш Мјаку. На денот на премиерата екипата ќе приреди и специјална македонска вечер на која ексклузивни гости ќе биде македонскиот бенд „Фолтин“.

Адеми ветува повторно разгледување, работници бараат оставка културните

„Со должно внимание ги проследив сите забелешки и коментари кои се однесуваат на објавените резултати од Годишните конкурси на Министерството за култура. Големiot одзив кон објавените резултати покажува дека сме на линија со нашите заложби транспарентно и отчетно, без никакви предрасуди да донесеме Програма која ќе го поттикне развојот на културата во државата“, [изјави Асаф Адеми](#) по реакциите во јавноста за резултатите од Годишниот конкурс на Министерството за култура.

По повод конкурсот за годишната програма за проекти од национален интерес во културата реагираа Скопскиот џез фестивал, Златно славајче, Танц фест Скопје, а оставка од функцијата во Советот за култура си поднесе и театарската

режисерка Зоја Бузалковска.

Целата културна јавност остро реагираше и побара оставки од министерот за култура Асаф Адеми и од Комисијата која ја вршела распределбата на парите во годишната програма, како и целосно поништување на конкурсот.

[Зоја Бузалковска напиша протестно писмо](#) на Фејсбук, со кое освен што си поднесе оставка, со отворено писмо упати остра критика до Зоран Заев и неговиот систем на вреднување.

„Јас од Вас сега барам јасни, конкретни, бескомпромисни постапки, од кои ќе ми стане видливо дека сте ме разбрале! Такви постапки засега правите само на едно поле, само по едно прашање, за што Ви се восхитувам, но за тоа да биде така, жрвувајте многу, а има опасност да жртвувате и сè“, вели во нејзиното отворено писмо.

[Остро реагираше и Оливер Белопета](#), основожоложникот на Скопскиот џез фестивал. Оваа година Министерството за култура одби да ја поддржи оваа манифестација на конкурсот за проекти од областа на културата. Белопета на изјавата на Заев дека Џез фест бил молен да достави документи, а ниту еден не приложен според протоколот, Белопета реагираше дека секој поединечен искажан збор на премиерот е неточен.

„Комплетна лага! Не е мое да претпоставувам кој од неговите најблиски кабинетски соработници му пренесува вакви “информации“, иако притоа не би бил далеку од вистината“, изјави Белопета.

„Би сакал да ја информирам јавноста дека сите одлуки за одбиени апликации ќе бидат поништени и повторно разгледани и доколку се утврдат недоследности, листата на поддржани проекти ќе биде дополнета. Со цел поголема транспарентност на целиот процес ќе бидат поканети и претставниците на медиумите. Воедно ги поканувам сите засегнати апликанти кои имаат потреба, да се обратат во Министерството за култура за информации поврзани со нивните проекти. Наша цел е да ги стимулираме и соодветно да

го вреднуваме придонесот на уметниците, институциите од културата, независниот културен сектор, и во таа смисла остануваме силно посветени на оваа наша определба“ додаде Адеми, во ијзава за медиумите во Берлин, каде меѓудругото ќе присуствува на премиерата на македонски филм „Господ постои, името ѝ е Петрунија“ на Теона Стругар Митевска кој е во главна селекција на Берлинскиот филмски фестивал.

Б. Ј.

Најчевска: Да се бориш со дискриминација не значи балансирање на дискриминацијата, туку спречување на дискриминацијата

Кон реакциите за скандалозната распределба на средства за проекти од областа на културата, се придружи и проф. Мирјана Најчевска која на социјалните мрежи коментираше:

По силните реакции за начинот на распределба на средствата на Министерството за култура кои ги гледам по социјалните мрежи и во медиумите, стекнувам впечаток дека станува збор за едно големо недоразбирање.

Да се бориш со дискриминација не значи балансирање на дискриминацијата, туку спречување на дискриминацијата.

Изгледа дека во моментот на етничкото делење на колачот партиите се договараат секој да си дискриминира колку што

сака во министерството кое си го добил и на тој начин ќе се избалансираат работите и сите ќе бидат еднакви во неправото. Во конкретниов случај, во целата еуфорија на разлетани пеперутки (пардон, орли) министерот за култура изгледа заборавил дека е министер во дадената област за сите граѓани, а не Зоро осветник на Албанците.

Во случајов не гледам разлика од оние тетките, пардон, наставничките кои излегле да протестираат затоа што е поставен директор Албанец.

Многу лесно е министрите да изумат дека министерствата не им се чекмежиња наследени од татко им или сандачиња со пари украдени од некого. Сè нешто забораваат дека станува збор за парите на сите граѓани кои треба да бидат потрошени во полза на сите граѓани.

Владата мора да биде составена од министри кои работат во полза на сите граѓани во спротивно, нема никаква разлика од владата на ВМРО-ДПМНЕ-ДУИ.

И дај бре, оставете ја етничката припадност дома и почнете да размислувате како индивидуи, а не како репрезенти на стадо.

Оливер Белопета со остра Фејсбук реплика до премиерот

„Смешно и трагично е ако ви кажам дека ниеден документ по протокол нема доставено Џез фест, а го молеа. Одлуката ќе се поништи и таа ќе биде објавена. Освен за националните институции каде што нема реакции, тоа се домовите на културата. Но за сите други апликанти, одлуката ќе биде поништена“ – изјави премиерот Зоран Заев за ТВ24 вечерва.

Скопскиот џез фестивал постои 37 години, а оваа година

Министерството за култура одби да ја поддржи оваа манифестација на конкурсот за проекти од областа на културата кој предизвика бурни реакции и критики. Оливер Белопета, основоположникот на Скопскиот џез фестивал, остро му реплицираше на премиерот преку својот Фејсбук профил:

Морам да реагирам на зборовите на господинот Зоран Заев вечерва на ТВ24.

Цитирам: “Смешно и трагично е да ви кажам дека ни еден документ нема доставено еден џез фестивал. Ни еден документ. Го молеа до последен момент. Еден документ, по процедура, по протокол, по сè”.

Секој поединечен искажан збор е неточен! Комплетна лага! Не е мое да претпоставуван кој од неговите најблиски кабинетски соработници му пренесува вакви “информации”, иако притоа не би бил далеку од вистината.

На режисерката Зоја Бузалковска ѝ пукна филмот

Зоја Бузалковска, театарска режисерка, професорка по Актерска игра на ФДУ и активна учесничка во Шарената револуција, напиша протестно писмо на Фејсбук со кое поднесе и оставка од Советот за култура. Таа на својот профил напиша:

МНОГУ ЛИЧНО

(По повод резултатите од Конкурсот за годишната програма за проекти од национален интерес во културата)

Да си скромна (а тоа поинаку се нарекува и – „да си будала“) и да пријавиш само една претстава за 2019 година, во Прилеп, затоа што минатата година си работел претстава во Драмски во

Скопје (само една) и затоа што треба и други, нели, да работат и да не ти се одобри и таа една претстава, е тоа е навистина скандалозно! Јас, ете, не ја разбираам оваа одлука, чија и да е и од кои и да е причини и БАРАМ ДА МИ СЕ ОБЈАСНИ!

Веќе подолго време сакам да му се обратам на Премиерот, но си велам, ајде да помине гласањево во Парламентот, ајде да помине НАТО, ајде да помине... Ама помина животот, а ова денес ја прелеа чашата, па затоа, еве, и да го испратам ова што веќе некое време го имам во компјутер.

ОТВОРЕНО ПИСМО ДО Г-ДИН ЗАЕВ, ПРЕМИЕР НА РМ [Zoran Zaev](https://www.zoranzev.mk/)

Почитуван премиере, г-дине Заев,

Кога во септември 2016 година ме поканивте како експерт од културата на трибина со тема: “Кои треба да бидат итните реформи кои новата влада ќе ги преземе во првите шест месеци?”, претпоставувајќи или надевајќи се дека токму Вие ќе ја предводите новата влада, зборував во 5 точки. Таму меѓу другото реков:

„Потребна е итна ревизија на Законот за култура, во насока на ослободување на институциите во културата од политичко влијание, како и донесување одлуки за уметнички прашања. Да се спроведе децентрализација како системско решение.

Министерот не смее да избира и да поставува директори на институциите од културата, особено што тоа во изминативе скоро две децении се прави по партиски клуч.

Културата мора да ѝ се врати на самата фела. Менаџерското и уметничко раководство, како и креирањето на политиката на куќата со која тие раководат, мора да бидат во рацете на самите професионалци, на самите вработени“.

Но НАЈВАЖНОТО што на таа трибина го реков, беше:

„Најсуштинското прашање за мене е, дали оној кој ќе практикува власт во Република Македонија во наредниот период, ќе ја разбере улогата на уметноста? Дали ќе разбере дека ова што се случува во моментов во државата, ова што ѝ се случува во повеќедецениски период и особено во последните десет години е директно врзано со едни тенденции за маргинализација на

културата и уметноста во однос на економијата во раните фази на развој на државата и злоупотреба на културата и уметноста во подоцнежната фаза која трае до денес? Културната матрица во која се формираат личности во изминатиов период е застрашувачка и сосема погрешна, оди до размери на губење на идентитетот и се привикнува на стиропор, лавчиња и невкус. Каде е местото на културата во образованието? Каде е местото на културата во медиумите? ... Сакаме јасна порака дека некој во оваа држава разбира колку е важно децата да влезат во театар – вистински театар од најмала возраст и тоа да не е полчасовно правење муабет со нив од сцената, туку вистинска претстава, која ќе ги маѓепса и ќе ги натера тука веднаш да се вљубат во театарот; сакаме јасна порака дека разбирате колку е важно децата да влезат на изложба (еве во моментот можам да се сетам само на една во Скопје по осамостојувањето, која ме потсетила на Париз – онаа на Личеноски во МСУ), после која ќе посакаат повторно да дојдат, а да не бидат присилени на тоа... и да не набројувам во сите области...

Сè додека не разбереме дека културата не смее да биде ставена под ТОЧКА – РАЗНО, ќе имаме вакво гласачко тело и ќе мора да ги живееме своите животи на улица, а не онаму каде што ни е местото и каде што сме попродуктивни“.

И како постапите Вие, г-дине Заев, откако „се консултиравте“, меѓу другите, и со мене? Вие г-дине Заев, не ја ставите културата ПОД ТОЧКА РАЗНО, вие ЈА ЖРТВУВАВТЕ! Секогаш кога Ви е потребен „пазар“ за одлуки и гласови, прво посегнувате по КУЛТУРАТА и по ОБРАЗОВАНИЕТО! Тоа само говори за тоа, колку Вие и не го разбирате нивното огромно, суштествено значење за една држава, и посебно за нашава, која претендира да биде дел од едно пошироко европско семејство (бидејќи, сфаќам, тоа Ви е во моментот најважно). Многу е важно да разберете дека над тие два министерски ресора треба деноноќно да бдеете и да стравувате за секоја погрешна одлука или невнимателно направен чекор, уште од изборот на министрите, па сè до нивните вакви или онакви одлуки и потези! Резултатите од погрешните политики ги трпат сите граѓани, а јас, пак, имам среќа/несреќа да бидам дел и од двете засегнати области и да поднесувам небулози

секаде каде што се обидувам и самата да придонесам во насока на конструктивни промени!!!

За крај, погледнете ја, г-дине Заев, вака попладневно, по дома, на раат, Годишната програма на проекти од културата од национален интерес за Театарска дејност (можете да ги отворите и другите дејности, исто е) – како да немате ништо со неа, како Вас да не ве засега. Не е тешко да забележите, и со букви, и со бројки, за каков национализам и проценување пред сè по критериум „етничка припадност“, а не по квалитет на предложеното, се работи. Кога ова ќе ви го каже некој што веќе повеќе од 15 години се бори на страната на човековите права и разрешувањето меѓуетнички конфликти, а учествува и во програмите на школите за толеранција, тогаш значи дека ептен сте ја закашкале работава! А на од Вас избраниот Министер за култура имам само да му порачам – немам намера да Ви пишувам посебен допис – ДАВАМ ОСТАВКА во Советот за култура, Ваше советодавно тело, кое практично и не постои, бидејќи Вам не Ви требаат совети, Вие сè си знаете и самиот.

Премиере, имав голема до/верба во Вас. Но, вашата политика е неконсеквентна. Денес нешто одлично, утре нешто катастрофално. Изградете систем! Вака, сè зависи од некаков етно-базиран компромис или меѓупартиски договор, а не од стручност и компетенција. Сè додека не покажете дека Вие ја водите Владата и дека Вие сте одговорен за секој министер и за неговите постапки, зашто изборот е Ваш, позитивните резултати ќе бидат инцидент, а не систем, ќе бидат пријатно изненадување, а не секојдневие на добро работење. Вие од мене побаравте поддршка и мислење. Јас од Вас сега барам јасни, конкретни, бескомпромисни постапки, од кои ќе ми стане видливо дека сте ме разбрале! Такви постапки засега правите само на едно поле, само по едно прашање, за што Ви се восхитувам, но за тоа да биде така, жрвувавте многу, а има опасност да жртвувате и сè.

Со почит,

Зоја Бузалковска

(театарски режисер, професор по Актерска игра на ФДУ Скопје и

активен учесник во Шарената револуција)

Архитектонски сценарија за адаптивна (ре)употреба

Во галеријата на Младинскиот културен центар во Скопје, утре ќе се отвори изложбата „Загрозен Модернизам: архитектонски сценарија за адаптивна (ре)употреба“, со почеток од 20 часот.

Изложбата претставува сегмент од научноистражувачкиот проект „Загрозен Модернизам“, финасиран од средствата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје за 2017/2018 година, а изложбата е поддржана и од Младинскиот културен центар во Скопје.

Автори на научноистражувачкиот проект и изложбата се доц. д-р Ана Ивановска Дескова, доц. д-р Горан Мицковски, вонр. проф. д-р Елизабета Касапова и вонр. проф. д-р Јован Ивановски.

А. П.

Нов почеток на списанието „Големото стакло“

Во Музејот на современа уметност вечерва ќе се одржи промоција на списанието „Големото стакло“, со почеток од 20 и 30 часот.

Списанието за прв пат е издадено во 1995 година и публикувано

во 24 броеви до 2009 година. Повторното издавање на списанието во 2018, сега 'The Large Glass' со нов концепт, како списание за современа уметност култура и теорија, означува нов почеток.

Главен и одговорен уредник на списанието е Тихомир Топузовски, а дизајнот е на PrivatePrint.

Музичкиот избор за настанот е на Теа Шалдева.

А. П.

„Крајот на времето“ на Милчо Манчевски ја доби наградата Curator's Choice

Краткиот експериментален филм „Крајот на времето“ на режисерот Милчо Манчевски ја доби наградата Curator's Choice на американскиот патувачки филмски фестивал за кратки филмови Wandering Reel Traveling Film Festival.

„Крајот на времето“ е кубанско-американска копродукција по сценарио и режија на Милчо Манчевски, експериментален филм кој Кетлин Мекинис, директорката на фестивалот во Аспен го нарече „хипнотичен и величествен“.

Филмот е прикажан на повеќе од 30 фестивали, музеи и уметнички галерии и има освоено 6 награди, меѓу кои и во Аспен и Берлин. Светски дистрибутер на филмот е Пасифик воис од Јапонија.

Манчевски беше награден и на годинашниот јубилеен [30. Меѓународен филмски фестивал во Трст](#), Италија, каде му беше доделена наградата Eastern star за достигнувања во областа на кинематографијата.

Б. Ү.